

Filmprojekt 'Under Ytan'

Fakta

Vättern är en långsmal djup insjö vilken är belägen i södra Sverige och delar Götaland i Östergötland och Västergötland. I norr och söder gränsar den även till Närke respektive Småland. Den är Sveriges näst största sjö[3], både till yta (1 893 km²) och volym (77,6 km³) och den är Europas sjätte största insjö.

För 650 miljoner år sedan riftade kratonen Baltika loss från Rodinia varvid Vätterns gravsänka bildades. I samband med denna händelse sänktes Visingsögruppens sediment ned och bevarades tack vare denna förkastningsbildning. Spännvidden mellan Vätterns botten och omgivande förkastningshöjder är idag hela 330 meter. Från botten till underliggande berg är ytterligare 300 meter av mäktiga sedimentlager. Höjdskillnaden från den högst belägna berggrunden till den lägsta i Vätternsänkan är därmed över 600 meter trots 650 miljoner års erosion. Motsvarande skillnader i berggrunden förekommer annars endast i alpina områden.

<https://sv.wikipedia.org/wiki/Vättern>

Vi som bor intill sjön vet dock sanningen...

Enligt den gamla Nordiska mytologin så skapades Vänern och Vättern av asaguden Oden. Av någon anledning var han arg och tog då och slet upp en rejäl tuva gräs och jord och kastade ut i havet. Hålet som blev bildade Vänern och där den hamnade bildade Gotland. Efter ett tag blev han arg igen och gjorde om samma sak. Hålet bildade denna gång Vättern och där jorden hamnade bildades Öland

Man väljer vad man vill tro på...

Historia

I tusentals år har människan färdats på Vättern, på senare tid dvs från år 600 och framåt har farlederna varit avgörande för kommunikation mellan västra och östra götaland vilket har betydelse när man inser att Sveriges vagga ligger i Västra Götaland och inte i Uppsala (enligt de som vet om sådant)

Skrönor

Såsom med alla större och framförallt djupare insjöar, förekommer en del skrönor om sjön. Bland annat skall det finnas ett odjur som kom hit på medeltiden i form av ett ägg från Loch Ness monstret (aka 'Nessie')

Andra säger att personer som drunknat i Vättern har flutit upp i Bodensjön (mellan Tyskland och Schweiz och Österrike). Detta skulle förklara varför nivån på sjön har skjunkit med ca 50cm de senaste åren medan nivån på Bodensjön har stigit, dock inte i motsvarande grad. Att havsnivån i systersjön Vänern också skjunkit under tiden har således inte samma orsak trots olika experters åsikter.

Vrak

Hur som helst och oavsett vad man väljer att tro på så är Vättern en gravplats för flertal sjöfarare genom åren, en del mer kända än andra. Bland de mest kända är förlistningen av Per Brahe (systerfartyg till M S Trafik) utanför Hästholmen 1918 där samtliga 28 passagerare omkom däribland den kände svenska artisten John Bauer och familj.

Den 4e Juni 1856 gick hjulångaren Erik Nordevall på grund och sjönk norr om ön Jungfrun, elaksinnade personer menar att det var ett beställningsverk för att lura till sig försäkringspengarna.

Filmprojekt 'Under Ytan'

Utöver dessa kända vrak finns flera mindre kända vrak på sjöns botten, samtliga vittnen till ohyggliga mänskliga tragedier.

Avgrunden

Strax söder om Visingsö är sjön som djupast, drygt 100 meter rakt ned i en bergliknande crevass med stuprätta sidor. Olyckligt nog ligger denna avgrund mitt över den historiska farleden mellan Jönköping och Visingsö. Över denna djup passerade man på isen vintertid och med båt resten av året. Sannolikheten att en och annan har förlist eller gått genom isen under de senaste 1000 åren är stor.

Denna del av Vättern har aldrig besökts av någon levande människa, än mindre fotograferats.

Odjuret

Ögonvittnen berättar om jättelika ormformade störningar på sjöns yta, oftast söder om Visingsö södra udde. Kan dessa iakttagelser vara tecken på att det finns en större varelse vars hemvist ligger djupt nere i Vätterns sista utforskade botten?

Projektet

Med filmprojektet 'Under Ytan' skall Vättern dokumenteras, dess geografi, historia, vrak och förlistningar. Även kulturen runtomkring sjön dokumenteras med hamnbesök till de idylliska små städer som ligger runtom Vättern, de sk 'Vättens pärlor'. Från Jönköping i söder med dess ursvenska industrihistoria till Askersund i Norr med sina medeltida gränder och färgglada hamnliv. Den kulturella färden över Vättern ramar in med en lagom dos av svensk sjömans musik, Evert Taube, Birger Sjöberg, CM Bellman m.fl.

Plattform

Inspelningen utgår ifrån M/S MINA, Sveriges äldsta fungerande segelfartyg. Fartyget gör en kryssning runt Vättern och besöker dess hamnstäder där den övernattar och bjuder på en musikalisk 'event' samt dagsturer och information ombord.

Varför?

Om du ändå inte förstår varför detta film måste göras ...

Jo, för att detta inte har tidigare gjorts på ett kvalitativt och kulturellt sätt, för att modern teknologi nu tillåter fjärrstyrd filmning ändå ned till 100 meter och förbi. För att svenska folket har rätt att veta vad som kan dölja sig nere i mörkret av Sveriges djupaste sjö. Och slutligen, finns Vättern Odjuret eller är det bara ännu en skröna?

Filmprojekt 'Under Ytan'

Schema (preliminär)

20/7	Lidköping-Sjötorp
21/7	Sjötorp-Vassbacken
22/7	Vassbacken-Forsvik
23/7	Forsvik-Hästholmen
24/7	Hästholmen-Vadstena
25/7	Vadstena
26/7	Vadstena-Motala
27/7	Motala (öppen dag?)
28/7	Motala-Askersund
29/7	Askersund-Hjo
30/7	Hjo
31/7	Hjo-Visingsö
1/8	Visingsö
2/8	Visingsö (Gränna?)
3/8	Visingsö
4/8	Visingsö
5/8	Visingsö-Jönköping
6/8	Jönköping
7/8	Jönköping-Karlsborg
8/8	Karlsborg-Vassbacken
9/8	Vassbacken-Sjötorp
10/8	Sjötorp-Lidköping

Producent Digital Media Services AB

Produktion Sommaren 2019

Budget Privatfinansierad, bidrag tages tacksamt emot.

Målgrupp Historieintresserade, fritidsdykare, arkeologer, ungdom som inte vet något om svensk historia samt annat löst folk.

Plattform Sociala medier, YouTube men även SVT/Kunskapskanalen